

Sine Plambech

“Postordrebrude” i Nordvestjylland

– transnationale ægteskaber i et omsorgsøkonomisk perspektiv

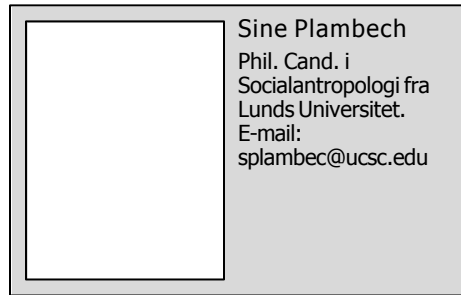
Søg på Internettet under mail order brides, og 1.100.000 hits henviser til kvinder, der søger en ægte mand i Vesten – på dansk omtales de som “postordrebrude”. Denne artikel handler om ægteskaber mellem thailandske kvinder og danske mænd. Deres transnationale ægteskaber giver et indblik i motiverne for migration hos en gruppe af verdens kvindelige migranter; kvinder, der krydser grænser for at indgå ægteskab.

Kvinder har historisk set altid migreret, men når det er muligt at tale om en feminisering af de globale migrationsbevægelser, kan det forklares både med antallet af kvindelige migranter, samt med kønsspecifikke årsager til migration. Transnationale brude udgør blot én gruppe blandt de 60 millioner migranter, der i dag er kvinder. I 1970'erne var Vesteuropa og Australien hyppige destinationslande for brudene fra Sydostasien (Stoop 1994). I 1980'erne og 1990'erne er migrationsbevægelserne diversificeret og inkluderer nu også kvinder fra Latinamerika, Mexico, Kina og Filipinerne, som rejser til USA, samt kvinder på vej fra Øst- til Vesteuropa (Kojima 2001:199). Med udgangspunkt i feltarbejde blandt en gruppe af thailandske kvinder og danske mænd bosiddende i Nordvestjylland, er denne artikel et forsøg på at tilføre nye perspektiver til den hidtidige "postordrebrude"-diskurs, samt til forestillinger om transnationale ægteskaber mellem kvinder fra Thailand og mænd fra Danmark.

Den eksisterende diskurs har unuanceret og problematisk kategoriseret "postordrebrude" udelukkende som ofre. Denne forestilling er uaktuel og funderet i 1970'ernes universalistiske feministiske diskurs, hvor ægteskabet i sit væsen blev betragtet som værende undertrykkende, uanset kvindens egne erfaringer og synspunkter. Kvinden var i udgangspunktet et offer, ubevidst om sin egen position som undertrykt, og i særdeleshed var kvinder fra 3.verdens lande ofre (Constable 2003:6). Denne diskussion er interessant i forhold til de thailandske kvinder, fordi der er tale om kvinder fra udlandet, som kommer fra et 3.verdens land for at indgå ægteskab. De inkorporerer således i en og samme kvinde de mekanismer, der i den universalistiske feministiske diskurs anses for undertrykkende: At "postordrebrude" opfattes som ofre er derfor ikke overraskende. Men sådanne forestillinger repræsenterer imidlertid et skævvredet billede og er, sat på spidsen, funderet i utidssvarende forestillinger om kønsulighed og kvinde kønnets iboende underdanige væsen og kan ses som et udtryk for et patriarkalsk seksualitetssyn, der fastholder kvinden som offer og ikke skelner mellem fri vilje og tvang (Ibid 2003:6).

Den hidtidige diskurs har, i forlængelse af det skildrede offer-perspektiv i både dansk og international kontekst, været præget af fem signifikante temaer: *For det første* opfattes kvinden som et offer for illegal *trafficking*¹. Sammenkoblingen mellem transnationale ægteskaber og *trafficking* udspringer af forestillinger om udenlandske kvinder, der helt konkret bliver købt til ægteskab af vestlige mænd, og dette handelsperspektiv knytter dermed også kvinderne til prostitution. Forestillingen bør kritisk eksamineres, da den oftest ikke er forankret i virkeligheden. Thailandske brude er ikke kun en vare, som mænd køber og konsumerer.

For det andet opfattes kvinderne som potentielle voldsofre. Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK) dokumenterer, at thailandske kvinder gift med danske mænd, er den gruppe af asiatiske kvinder, der hyppigst opsøger danske krisecentre (LOKK 2003:13). Sprogbarrierer, manglende kendskab til dansk lovgivning og et i nogle tilfælde svagt socialt netværk gør kvinderne

ekstra sårbare over for konsekvenserne af mandens vold (Ibid 2003:3). Det er under disse betingelser, at det er muligt at tale om kvinderne som ofre. Til voldsaspektet hører, at medierne ofte portrætterer disse ægteskaber i sensationelle termer, der udelukkende fokuserer på negative eksempler, hvor danske mænd kontinuerligt er blevet gift og skilt med thailandske kvinder, eller hvor ekstreme eksempler på vold og misbrug præsenteres (Julag-Ay i Constable 2003:86). Samtidigt er kendskabet til thailandske kvinder i Danmark begrænset, da mange er hjemmegående og forsørgt af deres ægtemand. I denne kategori som "selvforsørgere", kan kvinderne stort set undgå kontakt med offentlige myndigheder (fra interview med AF-Nykøbing Mors). Dette fænomen af føder to problemstillinger; den ene er at udnyttelse og vold dermed kan forblive ukendt og domesticeret, den anden er, at kendskabet til thailandske kvinder og deres ægteskaber, primært er baseret på oplysninger fra kvinder, der har været i kontakt med et krisecenter, og således *har* været udsat for vold. Kendskabet til thailandske kvinders liv i Danmark, og de transnationale ægteskaber der lykkes uden vold, er beskedent men nødvendigt, idet det kan belyse de bagvedliggende årsager til ægteskaberne og deres eventuelle konflikter.

For det tredje eksisterer der en forestilling om kvinderne som havende "brændt alle broer bag sig"², og dermed udgørende en sårbar gruppe uden et socialt netværk i Danmark eller forbindelser til deres oprindelsesland. De thailandske kvinder i Nordvestjylland har imidlertid både et socialt netværk og forbindelse til familien i Thailand. Et aspekt, jeg vil illustrere i artiklen. Nina Glick Schiller (1995:48) har tidligere demonstreret, hvorledes migranter hyp-pigt karakteriseres som *uprooted*, der i kraft af deres migration afkobles fra deres oprindelsesland. Glick Schiller argumenterer i en skelsættende artikel (1995) for en mere kompleks forståelse af migrantbegrebet og karakteriserer mere præcist migranter, som bevarer og fastholder forbindelsen til hjemlandet, for *transmigranter*.

For det fjerde har en generel konsblindhed i migrationsteori ignoreret, at kvinder kan og vil migrere af andre grunde end mænd. I forhold til de thailandske kvinders migration og ægteskab, illustreres det eksempelvis ved, at familien i Thailand kan ønske hende gift med en udenlandsk mand, samtidigt med at

kvinden selv ønsker at frigøre sig fra traditionelle thailandske kønsroller.

For det femte har diskursen i forlængelse af de fire skitserede temaer ikke indeholdt et globalt, økonomisk perspektiv, men primært forklaret ægteskaberne med ekstrem fattigdom eller danske mænds behov for kontrol og efterspørgsel af seksuelle ydelser.

Ved at sætte kvindernes egne perspektiver i centrum for analysen samt koble disse til globale processers bredere indflydelse, er det min hensigt at nuancere "postordrebrude"-diskursen med udgangspunkt i en dansk kontekst. Jeg vil først præsentere den etnografiske kontekst, dernæst en omsorgsøkonomisk analyse på makroniveau af transnationale ægteskaber samt vise, hvorledes et transnationalt netværk understøtter ægteskaberne i Nordvestjylland. Efterfølgende forbinder jeg det omsorgsøkonomiske perspektiv med kvindernes og mændenes motiver for at indgå ægteskab på individuelt mikroniveau.

Etnografisk kontekst

I Nordvestjylland, på egnen omkring Thy og Mors, bor en større gruppe af thailandske kvinder (Viborg Amt 2003³). Det er en generel tendens, at der findes større grupper af asiatiske kvinder i landområder, særligt i Australien og USA (Ehrenreich et al. 2003; Pettman 1996; Constable 2003) og i Skandinavien er transnationale ægteskaber i landområderne i fremvækst (Cahill 1990). Oftest forklares væksten med mangel på kvinder, og specielt mangel på unge kvinder, hvilket skyldes stigende efterspørgsel på kvindelig arbejdskraft i byområderne. Isolerede arbejdspladser, hvor der primært anvendes mandlig arbejdskraft, er desuden med til at gøre det svært for mænd i lokalområdet at møde lokale kvinder (Cahill 1990:67).

Andrew S. Buckser påpeger på baggrund af feltarbejde i Nordvestjylland, at den nære familie i landområderne ikke kun opfattes som kernefamilien, idet fætre, kusiner, onkler og tanter indgår i den umiddelbare inderkreds. Buckser mener derfor, at mentaliteten i højere grad er knyttet til familien som central tryghedsinstitution, der fungerer som en væsentlig social gruppe livet igennem, og traditionelle familieværdier fremstår derved som centrale (Buckser 1996:66). De ægtemænd, jeg interviewede forklarede, at de søgte en thailandsk kvinde, fordi de håbede, at hun ville dele deres traditionelle familieværdier med veldefinerede kønsroller. Kathryn Robinson argumenterer i forhold til australske mænd, der også ofte er bosat i landområderne (Cahill 1990), for, at deres søgen efter "traditionelle" asiatiske brude, er knyttet til patriarkalismens opløsning og en søgen efter en imaginær perfekt fortid, hvor kvinder ikke var influerede af vestlig feminisme. Jeg vil diskutere dette aspekt senere og blot påpege, at hvis Bucksers analytiske fokus på traditioner og familieværdier er præcis, kan det til dels forklare landdistrikternes rolle som destination for brudene, idet de asiatiske kvinder af mændene tilskrives kvaliteter som "traditionelle familiemennesker". Kvinderne i denne undersøgelse havde Nordvestjylland som destination, fordi de kendte andre danskgifte thailandske kvinder,

og fordi den mand, de gerne ville giftes med, boede der. Der er således adskillige årsager og tendenser, som kan belyse landområdernes rolle som destination for de tilrejsende brude.

Jens, Chutima, Kita og Siriporn⁴

Mit fokus for artiklens diskussion er en yngre dansk mand, Jens, der er thailandsk gift, samt tre yngre thailandske kvinder fra det nordlige Thailand. Chutima, Kita og Siriporn er alle gift, eller tidligere gift med, en dansk mand. De omtaler sig selv som thaipiger. Interviewene med de tre kvinder er udvalgt blandt en række interviews, suppleret med private besøg, virksomhedsbesøg, møder med arbejdsformidling og sprogskole. Som det er tilfældet med de fleste antropologiske studier i komplekse samfund, er studiet kvalitativt og lokalt, hvilket kan frembringe nye perspektiver og bidrage til en nuanceret forståelse af denne type af transnationale ægteskaber, men ikke nødvendigvis danne baggrund for generaliseringer.

Jens bor på Mors og er gift med Chutima, og de har en lille datter sammen. De bor i et nyt parcelhus i en mindre landsby og arbejder begge i fiskeindustrien – Jens på mere end fuldtid, mens Chutima arbejder 8 timer om ugen. Chutima har været i Danmark i fem år. Hun har en faster, der hjalp hende og fem kusiner med at komme til Danmark i området omkring Mors. I Thailand voksede Chutima op som eneste datter blandt to brødre, og senere arbejdede hun 16 timer om dagen på en fabrik, der fremstillede airconditionanlæg til eksport.

Siriporn er fraskilt, hun har to døtre og bor til leje i en lejlighed i en mindre provinsby. Hun ejer et hus, som hun lejer ud. Siriporn voksede op med sine forældre og otte søskende i en landsby nord for Bangkok. Siden hun var 16 år gammel, har hun arbejdet på et kyllingeslagteri og i et supermarked. Siriporn har været i Danmark i 11 år og har været gift to gange med danske mænd. Hun har en storesøster i Århus, som begge gange fandt Siriporns kommende ægtemand til hende. Siriporns lillesøster kom til Danmark for to år siden; hun bor på den anden side af gaden og er gift med en fælles bekendt af Siriporn og deres storesøster i Århus. Siriporn modtager kontanthjælp efter en arbejdsskade, men har i flere år haft sin egen restaurant, hvor hun serverede thailandsk mad.

Kita har været i Danmark i fire år. Hun er Siriporns veninde, og de to kvinder kommer fra det samme område i Thailand. Kita har arbejdet på fabrik i det nordlige Thailand. Nu er hun gift med en ven af Siriporns eksmand og går hjemme. Parret bor i en lejet lejlighed og har ingen børn. Kita går på sprogskole i en større by i nærheden to gange om ugen.

Mange af de thailandske kvinder i Nordvestjylland er enten arbejdsløse, hjemmegående eller ansat i fiskeindustrien. Arbejdet består i at arbejde hurtigt ved et samlebånd med rensning og pakning af fisk og muslinger. Virksomhederne omtales af de ansatte, som henholdsvis "Muslingen" eller "Fisken". Flere af de thailandske kvinder kommer fra lignende arbejde i Thailand og har in-

gen videregående uddannelse, hvilket Chutimas, Siriporns og Kitas baggrund illustrerer. Modsat er det for danskgifte russiske kvinder, der generelt har en højere uddannelse, mens thailandske kvinder generelt ingen videregående uddannelse har (LOKK 2003:12). Konsulenten ved arbejdsformidlingen i Nykøbing Mors påpegede, at arbejdet i fiskevirksomhederne passer til thaipigernes tidligere arbejdserfaring og dækker behovet for arbejdskraft i fiskevirksomhederne, der stadig har konventionelle samlebånd og mangel på dansk kvindelig arbejdskraft.

Hverken Chutima, Kita eller Siriporn fandt deres mand via Internettet eller i et katalog. Deres møde indikerer, at termen *mail order brides* eller "postordrebrude" har problematiske implikationer. Primært, fordi det ikke var pr. postordre, at de kvinder og ægtepar, jeg mødte, havde truffet hinanden, men derimod ved hjælp af personlige netværk i lokalområdet, via mænd eller kvinder, der i forvejen var gift med en dansk mand eller en thailandsk kvinde. Dernæst udvekslede de et par breve, hvorefter manden sendte en flybillet, og parret efterfølgende mødtes i Danmark. Glodava og Onizuka (1994) har tidligere defineret "postordrebrude" bredt som værende kvinder, der finder deres partner via korrespondence. Denne proces kan være initieret af et ægteskabsbureau, via et katalog, eller en avis eller ved hjælp af venner eller familie. Sammenstillingen mellem ægteskaber fundet via et formelt ægteskabsbureau og personlige familiære kontakter er problematisk. For det første, fordi der er helt andre sociale faktorer i spil, når kontakten formidles gennem et personligt netværk, og for det andet fordi kvinderne ikke opfatter sig som, eller har kendskab til kategorien "postordrebrud". Sociologen Cecilia Julag-Ay påpeger desuden at termen er unyttig, da den ikke er "værdineutral" og ydermere har "mange negative konnotationer" (Constable 2003:70).

Omsorgsøkonomi i Nordvestjylland

Kendskabet til denne type af transnationale ægteskaber har været præget af studier foretaget, før kvinden eller manden har besluttet sig for ægteskab eller efter, når nogle af ægteskaberne er endt i vold. Mila Glodava og Richard Onizuka (1994) har publiceret den mest citerede bog om emnet. I *Mail-Order Brides: Women for Sale* præsenterer de sammenfattende den hidtidige diskurs, præget af generaliseringer og unuancerede dikotomier mellem stærke mænd, der køber brude, og undertrykte kvinder, der sælger sig selv. Siden har Nicole Constable (2003) udført virtuel etnografi blandt amerikanske mænd og kinesiske kvinder i en undersøgelse af, hvorledes identiteter konstrueres på Internettet i ønsket om at finde en matchende partner. Constables analyse bidrager med et antropologisk perspektiv og en feministisk kritik, der tilbageviser Glodava og Onizukas tilgang, da den overser centrale distinktioner og samtidigt undervurderer kvindernes evne til at træffe informerede rationelle valg. Yu Kojima (2001) har ligeledes på baggrund af virtuel etnografi, blandt koreanske kvinder, der søger til Japan, argumenteret for, at denne gruppe af kvindelige mi-

granter bør forstås som reproduktive arbejdsmigranter, der udfører domesticeret og reproduktivt arbejde, som japanske kvinder ikke længere vil påtage sig, hvilket er et perspektiv, jeg vil belyse senere (Kojima 2001:205). Generelt peger de seneste års forskning i emnet på, at kvinder, der søger til Vesten ved hjælp af *ægteskabsmigration*, har komplekse motiver, samt at de oftest selv, under indflydelse af en række faktorer, ultimativt selv har truffet beslutningen. Derfor bør de ikke umiddelbart kategoriseres som værende ofre for illegal *trafficking*. Hvad forskningen først og fremmest viser er, at marginaliserede kvinder i en marginaliseret økonomi kan og vil kreere strategier for at kontrollere deres økonomiske liv (Kojima 2001, Constable 2003, Bloch 2003, Schaeffer-Grabiell 2004, Sassen 2002, Ehrenreich *et al.* 2002). Få har fokuseret på, hvorledes ægteskaberne på makroniveau kan analyseres i lyset af bredere globale processer, hvor omsorg er en eksportvare, der udveksles mod visum og månedlige økonomiske overførelser til den tilbageblevne familie (se for eksempel Ehrenreich *et al.* 2002, Sassen 2002).

Den økonomiske udveksling er således mere kompleks end et handelsperspektiv, hvor kvinden indgår ægteskab på baggrund af en illegal handel, eller hvor den kommende ægtemand betaler et bureau, en agent, kvinden eller hendes familie for ægteskabet. Samtidigt migrerer kvinderne ikke på baggrund af ekstrem fattigdom. De ville godt kunne overleve rent fysisk i Thailand; deres eksistens er ikke truet. De agerer på baggrund af en relativ ny-følt fattigdom med baggrund i den økonomiske krise i Thailand i slutningen af 1990'erne (ESCAP 1999:13, Ehrenreich *et al.* 2003:5). Glick Schiller *et al.* (1992:48) påpeger ligeledes, at det ikke er de fattigste, der migrerer frivilligt, idet det for alle klasser kræver ressourcer at migrere. Migration er ofte en strategi til at sikre, at en husholdningsenhed er i stand til at bibeholde hvad den har, i form af ressourcer og social position (Ibid:54).

Thailands valuta devaluerede i juli 1997, hvilket satte gang i en omfattende økonomisk krise i Asien. Thailands lavere middelklasse og fattige blev særligt ramt af krisen, og i 1998 accelererede antallet af arbejdsløse som et resultat af fabrikslukninger og fyringer (ESCAP 1999:13). Denne type af udvikling og indgreb er generelt anerkendt for at ramme kvinder hårdt, da de oftest er ansvarlige for familiens sundhed og uddannelse af børnene. Dette ansvar forklarer hovedsageligt stigningen af kvindelige migranter på globalt plan; kvinderne rejser for at hjælpe deres familier i oprindelseslandet ved at overføre penge til dem. Alle thaipigerne i Nordvestjylland sender penge hver måned til Thailand. Siriporn forklarer sin situation således:

Vi er ikke fattige i min familie, men vi har ikke mange penge. Derfor sender jeg sammen med min søster 500 kr. hver måned til familien... det var mest derfor, vi kom [til Danmark]. Mine brødre i Thailand har ikke penge tilovers til at give til vores forældre.

Økonomiske overførelser mellem migranter og deres hjemlande er ikke et nyt fænomen, men et fænomen i fremvækst. Samtidigt har studier af migranternes overførelser primært haft fokus på udvekslingen fra rige til fattige lande. Luis Eduardo Guarnizo (2003:667) argumenterer for, at dette perspektiv er for simpelt, idet denne tilgang ikke inkluderer de makroøkonomiske effekter, som migranternes transnationale økonomi genererer og derved undervurderes migranternes indflydelse på den globale økonomi.

Strukturelle begrænsninger udgøres af fænomener, der påvirker kvindernes og deres families konkrete livsvilkår. Kvinderne søger med deres migration og ægteskab at udfordre og udvide disse begrænsninger. I øjeblikket manifesterer det sig ved en vækst i variationen af det, Saskia Sassen betegner som *alternative glo-bale kredsløb for overlevelse og profitmaksimering* (Sassen 2002). Disse kredsløb inkorporerer et stigende antal kvinder. I de mest centrale af disse globale kredsløb indgår illegal *trafficking*, barnepiger, tjenestepiger og transnationale brude.

Et andet perspektiv er, at det kan være hjemlandets udviklingsstrategi at animere dets borgere til at søge arbejde eller på anden måde forbedre deres økonomiske situation ved at migrere (Sassen 2002:4). Enten officielt, som det er sket på Filippinerne, hvor regeringen gennemførte et oplysningsprogram for at få filippinske kvinder til at gifte sig med japanske mænd og dermed hjælpe den tilbageblevne familie (Cahill 1990). Eller uofficielt, som i Thailand, hvor overførelsesøkonomi og *ægteskabsmigration* er en helt central økonomisk strategi for landets underprivilegerede, hvilket Chutimas observationer illustrerer:

Næsten alle de piger, jeg kender i Thailand vil rejse. Mange piger i familierne fra min landsby er også rejst. Nu rejser de direkte fra landsbyen og ud af Thailand, fordi der er så mange thaipiger rundt om i verden, der hjælper dem. De behøver ikke tage til Pattaya først og finde en mand. Pigerne rejser til USA, Tyskland, Norge eller England.

Kvinderne, og ofte migranter i det hele taget, deltager i en udviklingsstrategi på makroniveau. Via ægteskabet og opholdstilladelsen i Danmark åbnes op for utallige overførelser fra kvinderne til deres familie i hjemlandet. Disse transnationale overførelser udgør for mange lande en stor international valutaressource. I 1998 udgjorde globale overførelser mellem migranter og migranternes hjemlande US\$ 70 mia. (Sassen 2002:3). Ved at migrere og regelmæssigt overføre penge deltager transnationale brude i disse alternative globale kredsløb.

Sassens økonomiske analyse af kvindlige migranternes funktion kan forbindes til Ehrenreich og Hochschilds *caredrain*⁵-begreb (Ehrenreich et al. 2003). Med det-te begreb som udgangspunkt sættes der fokus på de globale sammenhænge, der har medført, at migranter i stigende omfang kvinder, sender

penge hjem til deres familier; kvinder, der forlader deres egne familier for at tage sig af andre. En vigtig, men ofte overset konsekvens af "globaliseringen" er således de nye globale omsorgskæder. Disse globale omsorgskæder er skabt af en import af omsorg, kærlighed og service til rige lande, og en eksport af kvindelige migranter fra fattige lande til varetagelse af disse omsorgs- og servicefunktioner (Nyberg Sørensen 2003). *Caredrain* manifesterer sig primært som et privat, og derfor nærmest usynligt fænomen. I Nordvestjylland illustreres det ved de mange hjemmegående "selvforsorgende" thaipiger. I Danmark, som i øvrige dele af de omsorgsimporterende lande, består arbejdet primært i privat børnepasing, privat rengøringshjælp, prostitution eller ægteskab. I USA, og i nogen grad Europa, hvor offentlige børnepasningstilbud er dyre eller manglende, hvor barselsorloven er kort og arbejdsugen lang, ansættes i stigende grad migrantkvinder til at varetage børnepasning og rengøring. Timelønnen er lav og resulterer i, at det i USA er en mulighed for andre lavindkomstgrupper at ansætte privat børne- og hushjælp. Ligeledes ansætter offentlige institutioner migrantkvinder i lavt betalte rengørings- og pasningsfunktioner (Ehrenreich et al. 2003, Hondagneu-Sotelo 2001). En anden form for omsorg, der efterspørges, er seksuelle ydelser, som i stigende grad tilbydes af kvindelige migranter. Ægteskab med udenlandske kvinder udgør derfor blot et fænomen i omsorgsimporten. Ehrenreich (2003:6) påpeger at importen af omsorg blot er endnu en ressource, der udsuges fra fattige til rige lande.

Den omsorg, den danske ægtemand får af de thailandske kvinder, er en værdifuld ressource, og der er en risiko for, at nogen kommer til at mangle den, ikke mindst de børn, der efterlades i andres varetægt, når deres mødre bevæger sig ud i verden som internationale migranter (Nyberg Sørensen 2003). Hverken Kita, Siriporn eller Chutima har børn i Thailand, men flere af deres kusiner og veninder i Danmark har. Dette er ikke usædvanligt, da mange thaipiger efterlader deres børn i Thailand, når de gifter sig i udlandet. Siriporn forklarede således, at hendes mor passer børnebørnene for alle Siriporns søstre, der er bortrejste. Fraværet af en mor er ikke et usædvanligt fænomen, idet kvinderne traditionelt set ofte ville være bortrejste, men tidligere primært til storbyer i nærheden. Fordi migrationen i dag er kvantitativt større, og på grund af det faktum, at kvinderne oftere rejser til den anden side af kloden, kan der argumenteres for, at ofrene i udgangspunktet ikke er de migrerende kvinder, men derimod deres børn (Ehrenreich et al. 2002).

Begreberne og fænomenerne; *globale omsorgskæder*, *caredrain* og *alternative globale kæder for overlevelse og profitmaksimering* kan samlet kaldes *global omsorgsøkonomi*. Global omsorgsøkonomi manifesterer sig i Nordvestjylland, hvor kvinderne forlader egne børn og gamle forældre for at gifte sig med og give omsorg til danske mænd. Når Chutima går i banken i Nykøbing Mors og hver måned sender 1000 kr. til sine forældre i det nordlige Thailand er det en konkret manifestation af hendes rolle som aktør i en global omsorgsøkonomi.

Et transnationalt netværk

Transmigranter defineres som migranter, hvis daglige liv afhænger af konstant og mangeartede forbindelser på tværs af internationale grænser. Transnational migration er således en proces, hvor migranter kreerer og bibeholder simultane mangefacetterede sociale relationer, der forbinder deres oprindelsesland med deres destinationsland (Carøe Christiansen 2001:10). Som præsentationen af Chutima, Kita og Siriporn illustrerer, har de flere familiemedlemmer i Danmark, der tilsammen udgør et centralt socialt netværk for thaipigerne. Netværket indgår samtidigt som en relation, der forbinder oprindelsesland med destinationsland. Massey (1988:396) definerer migrationsnetværk som en række af interpersonelle forbindelser, der forbinder migranter, tidligere migranter og nonmigranter i oprindelses- og destinationslande i form af slægtskab, venskab eller/og oprindelsessted. Migrationsforskningen demonstrerer, at beslutningen om at migrere, valget af destination samt tilpasningsprocessen i det nye land i stor udstrækning er påvirket af etniske, slægtskabsmæssige, arbejdsmæssige, nabo- og venskabstilknyttede netværk (Light 1993:26). Denne tilgang tilbageviser generelle forestillinger om migranter som afkoblede fra deres oprindelsesland. Både de månedlige overførelser og netværket i Danmark illustrerer, at thaipigerne ikke kan betragtes som værende hverken *uprooted* eller som havende "brændt alle broer bag sig".

Chutimas og Siriporns historier eksemplificerer vigtigheden af det sociale netværk i de tre centrale migrationsfaser; beslutningen om at migrere, valget af Nordvestjylland i Danmark som destination, samt tilpasningsprocessen i Danmark, hvor netværket var helt centralt for thaipigerne. Chutima fortæller:

Så længe jeg kan huske, har jeg villet rejse fra Thailand, fordi min faster som den første i familien, rejste til Danmark, da jeg var helt ung. Hun mødte sin mand via sit arbejde i Pattaya⁶. Min faster ringede til mig og fortalte om en mand fra hendes arbejde, der gerne ville giftes med en thaipige. Hun har siden skaffet mine fem kusiner en mand, og de bor nu alle her i området. Når der først er én her, kan hun sørge for, at resten af kvinderne i hendes familie kommer hertil. En af mine veninder i Thisted har ti søstre og kusiner heroppe ... Da jeg kom, boede jeg hos min faster i de to uger, der gik, indtil vi [Jens og Chutima] blev gift. Da jeg fik det første brev fra Jens, blev jeg glad, for han lød som en god mand, men da jeg kom, kunne vi ikke forstå hinanden. Så vi brugte tegnsprog, ordbog og min faster [der taler dansk]. Det hjalp meget at min faster og mine kusiner kunne hjælpe os. Vi ringede hele tiden til dem i starten, fordi vi ikke kunne tale sammen.

Netværket illustrerer, at kvindens rolle som aktør har flere implikationer. Ikke blot skal hun sende penge hjem, hun kan også sørge for at der kommer flere piger, der kan sende penge hjem. De fordele, som netværket tilbyder i Dan-

mark og som gør migrationen lettere, influerede også Siriporn både i forhold til beslutning og destination:

På det tidspunkt, hvor mine forældre gerne ville ha', at jeg rejste, boede jeg alene og havde ikke lyst til at rejse, jeg var bange, både for at rejse og for at bo sammen med en mand. Men min familie syntes ikke, jeg kunne bo ale-ne, de ville ha' jeg tog til Danmark i første omgang bare for at kigge. Hjemme i Thailand tænkte jeg over, om jeg skulle rejse, men så ringede min søster og sagde, at hun havde fundet en mand, der ville giftes med mig....

De reducerede praktiske omkostninger ved migrationen i form af et aktivt netværk i Danmark øger antallet af kvinder, der kan og vil vælge at rejse, og således kan der argumenteres for, at migrationsnetværk øger antallet af migranter i en kumulativ proces (Massey 1988, Light 1993:27).

Kvinderne og deres familier i Thailand ser ægteskaberne som en mulighed for at konsolidere det, Schaeffer-Grabiel (2004) har betegnet som en *transborder middle-class identity*. For det første tildeles thaipigerne i Danmark denne identitet af deres familie og sociale netværk i Thailand. Thaipigerne opfattes som værende en del af middelklassen i Danmark, selvom kvinderne måske reelt ikke er det. For det andet får familien i Thailand adgang til eller fastholder deres position i middelklassen i deres lokalområde, og deres familiemedlems migration tilbyder dem således social mobilitet. Chutima fortæller, at hendes store drøm er at købe eller bygge et hus til sine forældre i Thailand. Indtil nu er det blevet til indkøb af et tv, et køleskab og en vaskemaskine til forældrene, når Chutima har besøgt dem i Thailand. Chutimas drøm om at bygge et hus til hendes forældre, illustrerer en tendens hvor de såkaldte "Dollar"-huse, der bygges for migranternes transnationale økonomiske overførelser, i stigende grad manifesterer sig i Asien, Caribien, Latinamerika og Afrika og influerer på den lokale jordværdi (Glick Schiller 1995:54). "Dollar"-huse demonstrerer dermed nødvendigheden af at studere og analysere migration i både et transnationalt og et globalt økonomisk perspektiv.

Netværket som social institution

Netværket i Nordvestjylland er ikke en isoleret geografisk enhed, da mange thaipiger kender andre thaipiger, der er gift med danske mænd rundt om i Danmark og i Europa. Det er heller ikke specifikt organiseret eller struktureret endsiges defineret af thaipigerne som et netværk. "Vi hjælper bare hinanden", som Kita påpeger. Netværket er en aktiv deltager i selve migrationsprocessen, men fungerer i Nordvestjylland også som en central social institution, hvor kendskabet til de øvrige thaipiger i området er stort. Det er derfor ikke alle thaipiger i Danmark, der er en skrøbelig udsat gruppe uden socialt netværk.

Netværket er et socialt forum, hvor interne konflikter mellem thaipigerne

er centrale. Kita uddyber:

Selvom vi hjælper hinanden, bliver vi tit uvenner på grund af jalousi, for eksempel hvis den ene har mere end den anden, en god mand, eller et større hus. Vi er ondsksfulde og kalder hinanden for ludere ... Jeg har tit problemer med mine kusiner, men mest med veninder ... vi hjælper altid familien mest.

Netværket skal derfor ikke kun betragtes som en praktisk foranstaltning, det har også på forskellig vis sociale implikationer både for mænd og kvinder. Siriporn forklarer:

Jeg har hjulpet flere piger herop [til Danmark], men jeg vil kun hjælpe, hvis jeg kender manden godt, ellers bliver pigerne bare sure på mig, når de kommer, hvis de får problemer.

På denne vis sikres, at de fleste kvinder via netværket bliver matchet med de såkaldte *gode* mænd, det vil sige mænd, der ifølge thaipigerne sørger for at pigerne kan gå derhjemme, som ikke slår og som sørger for penge nok til både familien i Danmark og i Thailand – mænd bliver således anbefalet til ægteskab. Netværket benyttes ikke udelukkende af kvinderne selv til at efterspørge potentielle ægtemænd, mændene benytter sig ligeledes af netværket til at finde en hustru.

Thomas Faist søger ved hjælp af en typologi at indkredse en systematisk definition af de transnationale processer, som opstår på baggrund af migration mellem økonomisk rige og fattige lande. Faist inddeler disse i tre typer: *slægtsgrupper*, *transnationale kredsløb* og *transnationale fællesskaber*. Slægtsgruppen defineres typisk som migranter, der overfører penge til familien, i hjemlandet. Transnationale kredsløb defineres i hovedtræk som netværk, hvor insiderfordele i destinationslandet udnyttes (Carøe Christiansen 2001:12). I forhold til thaipigerne overlapper disse to grupperinger.

I Nordvestjylland giver insiderviden om danske mænd i området, der søger en thailandsk kvinde til ægteskab, mulighed for at få yderligere kvindelige familiemedlemmer til Danmark. Denne insiderviden var grunden til, at Chutima, Siriporn, Kira samt deres søstre og kusiner var i Danmark. Men familien eller slægtsgruppen i Thailand venter ikke passivt på de økonomiske overførsler; de er en del af det transnationale netværk. Denne overlapning af funktioner har Glick Schiller (1995) kaldt *flexible udvidede familienetværk*, hvilket ikke er et nyt fænomen, men med sigte på hvorledes disse netværk krydser nationale grænser, og familier på denne vis har mulighed for at skabe økonomisk sikkerhed, kalder Glick Schiller disse netværk for *kollektive transnationale familiestrategier*. Idet beslutningen bag kvindernes migration er nært knyttet til muligheden for at overføre penge til familien i Thailand, indgår familien sam-

men med netværket i Danmark som en del af det transnationale netværk. For thaipigerne betyder fri vilje altså ikke nødvendigvis frit valg mellem forskellige økonomiske alternativer, idet de er i Danmark for at opfylde væsentlige økonomiske behov, inden for en specifik social og familiemæssig kontekst.

Ægteskab som individuelt projekt

Personlige valg og drømme om frihed, moderskab og kærlighed indgår som motiver for migration på mikroniveau. Valg, der dog må holdes op mod de strukturelle rammer og begrænsede muligheder, der ligger i at være vokset op i samfund, som på forskellig vis tilskynder til transnationale ægteskaber. Ved at sætte kvinderne, og i nogen grad mændene, i centrum for analysen illustreres, at de som de fleste andre indgår i sociale netværk, at de søger at opnå kontrol over deres egne livsbetingelser, at de udfører magt og samtidigt er genstand for andres magtudøvelse. Motiverne illustrerer, at kvinder migrerer af andre årsager end mænd, et perspektiv der er nødvendigt at inkludere i aktuel migrationsteori.

Jeg har demonstreret, hvorledes kvinderne migrerer for at bidrage til familien og dermed opfylder en forventet familiær forpligtigelse. Samtidigt kan migrationen også være en frigørelsesproces fra familien. Migration som et frihedssøgende projekt er et komplekst felt, hvor umiddelbart modsætningsfyldte handlinger mødes. Thailandske kvinder migrerer og indgår i transnationale ægteskaber for at udtrykke vestlige forestillinger om frihed og individualitet. Men disse ideer eksisterer parallelt med traditionelle forestillinger om familieværdier, kønsroller og feminitet. Disse intime forbindelser og ægteskaber inkorporerer således både forestillinger om det traditionelle og det moderne, det globale og det lokale (Schaeffer-Grabiel 2004:45). For thaipigerne er primært tre faktorer centrale i en analyse af individuelle motiver for migration og ægteskab; frihed fra hårde arbejdsvilkår, frihed fra thailandske kønsroller samt forestillinger om danske mænd.

For det første arbejdede Chutima, Kita og Siriporn alle på fabrik i Thailand i op til 16 timer dagligt, seks dage om ugen. I Danmark går Kita hjemme, og hendes mand arbejder. Siriporn har været hjemmegående og passet børnene i lange perioder af sit ægteskab, og Chutima arbejder nu kun 8 timer ugenligt og går resten af tiden hjemme, hvor hun gør rent og laver mad. Hendes mand, Jens, arbejder til sent hver dag. Kvinderne karakteriseres, som allerede nævnt, en mand som "god", hvis han lader sin kone være hjemmegående. Dette perspektiv kontrasterer med en specifik forestilling, der hyppigt forbindes til ægteskaberne; at de i deres væsen er undertrykkende og udnyttende, fordi kvinden er hjemmegående uanset kvindernes egne erfaringer og meninger. Perspektivet udspringer af en vestlig, feministisk middelklassevision om ligestilling, i hvilken husholdninger med en specifik privat/offentlig arbejdsdeling, hvor mændene arbejder uden for hjemmet, og kvinderne er hjemmegående, har været kritiseret. I denne kritik af ægteskabets kønsrelationer mangler hyp-

pigt en anerkendelse af, at kvinder i forskellige sociokulturelle kontekster definerer ligestilling forskelligt. Som Constable præcist pointerer:

To work for a wage might be liberating to a middle-class woman, but not to a woman who has worked in fields or a factory for subsistence since childhood (Constable 2003:65).

Selvom Kita, Siriporn og Chutima går hjemme og passer huset, er det ikke nødvendigvis et udtryk for passivitet eller undertrykkelse.

For *det andet* fortalte alle thaipigerne om natlige byture på diskotekerne i Nykøbing Mors, fordi de i Danmark kan danse og være ude om natten. Det er generelt accepteret i Danmark at gifte kvinder også kan gøre det, mens det ofte ikke accepteres af thaipigernes danske mænd. Det var ikke det, han søgte, og fænomenet forklarer, hvorfor jalousi er en væsentlig årsag til problemer i ægteskabet. Siriporn forklarer:

Mange thaipiger er gift med gamle mænd. Thaipigerne er unge, de går på diskotek og er deres mænd utro, også selvom deres danske mand er god ved dem ... Det er jo også, fordi Danmark er frit ... Mange thaipiger har flere mænd i Danmark, det kan man ikke i Thailand, men her i Danmark kan hun være fri og gøre, hvad hun vil.

Nye studier af kvinder, der søger ægteskaber i Vesten, demonstrerer, at kvinderne også påvirkes af imaginære fantasier om vestlige frihedsidealer og en frisættende livsstil (Schaeffer-Grabel 2004:34).

I tilknytning til dette frihedssøgende perspektiv er *det tredje* væsentlige motiv for ægteskabet, især for kvinder, der ikke allerede har børn i Thailand, udsprunget af en drøm om at udfylde en rolle som mor og hustru. En drøm, som kvinderne ikke mente kunne opfyldes i Thailand, hvilket de begrundede med frygten for vold og alkoholisering i ægteskabet. De foretrak danske mænd, fordi de blandt thaipigerne har ry for ikke at drikke og slå samtidigt med, at de lader kvinden deltage mere i de beslutninger, der træffes i ægteskabet. De danske mænd blev foretrukket frem for thailandske mænd, som thaipigerne beskrev som værende fattige, arbejdsløse, dominerende, alkoholiserede, voldelige og utro.

Bemærkelsesværdigt mange kvindelige migranter har forladt alkoholiserede og voldelige ægtemænd (Ehrenreich et al. 2003), inklusive en række af de thaipiger, jeg mødte. Det er således ikke mit formål at ignorere det faktum, at flere har været udsat for vold og misbrug. Men ved at beskrive thailandske mænd som dominerende og moralsk depraverede, drejer kvinderne en moraliserende diskurs væk fra forestillingerne og beskyldningerne om, at det er thaipiger, som gifter sig med danske mænd, der er prostituerede og moralsk depraverede. Transnationale brude fra det øvrige Asien, Colombia, Rusland og

Mexico har ligeledes retfærdiggjort deres søgen og ægteskab med udenlandske mænd ved at nedgradere lokale mænd (Del Rosario 1994), hvilket illustrerer, hvorledes ægteskaberne kan forstås som en personlig og national konsrevolution på et transnationalt niveau (Schaeffer-Grabiel 2004:40). Selvom kvinderne applicerer denne diskurs, forestilling og erfaring med thailandske mænd til at inkludere alle thailandske mænd og dermed betvivler deres egnethed som ægtemænd, fædre og forsørgere, diskuterer de ikke, at de strukturelle vilkår og fraværende økonomiske muligheder, der har influeret kvindernes egen migration, også influerer de thailandske mænds muligheder for at være økonomisk stabile forsørgere. Samtidigt var thaipigernes historier ofte modsætningsfyldte, da danske mænd ligeledes blev beskrevet som dominerende, og thailandske familieværdier som loyalitet og thailandske mænds veldefinerede rolle som forsørger blev fremhævet som ønskværdige. Kvindernes kontrasterende konstruktioner af mænd fra Thailand og Danmark illustrerer, hvorledes det ikke blot er kvinderne, der objektiveres og kategoriseres som traditionelle, erotiske og passive; de danske mænd objektificeres også og er symboler på attraktive alternative levemåder i kraft af deres nationalitet. Thaipigernes migration og ægteskab er således knyttet til individuelle drømme om det gode liv, om velstand, om selvstændighed, om kærlighed, om moderskab samt om frigørelse fra thailandske kvinderoller, hvilket ellers er det manden i Danmark håber på at importere.

Mændenes søgen efter udenlandske kvinder er en søgen efter en "sød" og trofast pige med traditionelle familieværdier. Familieforhold, som mændene nostalgisk forestiller sig eksisterede i 1950'erne, før andre familiekonstellationer end kernefamilien vandt frem (Schaeffer-Grabiel 2004:40). Mændene ønsker at importere sex, omsorg og kærlighed, men de har i lige så høj grad en forestilling om at de importerer traditionelt forankrede kvinder med feminine, trofaste og oppassende kvaliteter. Jens fortæller:

Jeg tror, at der kommer mange thaipiger, fordi de mænd, der ikke har en kone, ser på de mænd, der har en thaipige, og så tænker de, at "sådan én vil de også gerne ha'"... Så har de måske også lidt svært ved at score de der ægte danske kvinder, og få dem de gerne vil ha'. Det er tit svært og kompliceret med danske kvinder ... de danske kvinder stiller for store krav.

Paradokset er, at de passive asiatiske piger netop var fraværende blandt de thaipiger, jeg mødte.

Mændene nærer ligeledes en større romantisk forhåbning til ægteskabet end kvinderne. Jens fortæller:

På mit arbejde mødte jeg en sød thaipige i pakkeriet. Hun var gift med en dansk mand, og jeg spurgte hende, om hun ikke kendte en anden sød

thaipige, eller måske hun havde en søster. Hun kontaktede sin niece, min nuværende kone, i Thailand, og jeg sendte to breve til hende. Det var svært at forstå hinanden i brevene, det er begrænset, hvad man kan skrive, og det er svært at skrive på engelsk. Derfor sendte jeg i mit tredje brev en billet. Jeg tænkte, at hvis det ikke gik, så kunne hun jo bare tage det som en ferie og så rejse hjem igen. Jeg tog til Kastrup for at hente hende. Inden hun kom, var jeg meget nervøs, jeg kan ikke helt forklare, hvordan jeg havde det, men det var ligesom sommerfugle i maven.

Kontrasterende forventninger producerer modstridende resultater (Schaeffer-Grabiel 2004:45), særligt fordi danske mænd håber på at etablere traditionelle familie- og kønsværdier, mens nogle af thaipigerne ønsker at transcendere dem. Dette forklarer, hvorfor der på Internettet findes anvisninger på, hvordan en kvinde fra Thailand, Rusland, Filippinerne skal tackles, og ikke mindst giver det også en mulig forklaring på konflikter, der kan forårsage vold i ægteskaberne. For ægteskabet og kvinderne er ofte slet ikke, som mændene forestiller sig. Det er ikke en blot en "sød pige", men et selvstændigt individ. Konflikter opstår, når to forestillingsverdener mødes i et sammenstød mellem to modstridende projekter; omsorg versus visum.

Konklusion

Denne artikel har kritiseret den eksisterende "postordrebrude"-diskurs og samtidigt forsøgt at udvide og nuancere den. Indledningsvist skitseredes fem signifikante temaer i den hidtidige diskurs, der tilsammen har haft et eksplicit offer-perspektiv som udgangspunkt. Jeg har demonstreret, at kvindernes ægteskab og migration udspringer af langt mere komplekse motiver end kontrollerende mænd, der køber fattige kvinder. Dette simple handelsperspektiv er funderet i en problematisk, essentialiserende og universalistisk feministisk tilgang, der ignorerer kvindernes eget perspektiv og handlekraft. En del af artiklens teoretiske og analytiske tilgang knytter sig dermed til nyere feministiske studier af prostitution og seksuelle ydelser. Som det er tilfældet med "postordrebrude", beskrives også prostituerede hyppigt som slaver, *trafficked* og ofre (Constable 2003:89) på trods af, at mange kvinder, der arbejder i sexindustrien i Asien, påpeger, at prostitution bør betragtes i et andet perspektiv: som arbejde i en veldefineret industri, som en overlevelsesstrategi eller som en måde at klare sig på, når andre muligheder er begrænsede. På trods af den marginalisering og sårbarhed som prostitution i Asien indeholder, tilbagevises offerrollen både af de prostituerede selv og i studier foretaget fra de prostitueredes perspektiv. Ligeledes opfattede thaipigerne ikke sig selv som ofre, hverken for mandlig kontrol eller fattigdom.

Hvorledes skal marginaliserede kvinders egne perspektiver på deres situation tolkes? Som et udtryk for "falsk bevidsthed", hvor danskgifte thailandske kvinder betragtes som ofre, ubevidste om deres egen position som undertrykte,

uanset deres eget perspektiv? Eller er det mon muligt at acceptere og inkludere kvindernes eget perspektiv i en fremtidig diskurs? Kamala Kempadoo efterlyser øget opmærksomhed på marginaliserede kvinders *agency*, hvor deres rolle som aktører på den globale arena anerkendes, og deres individuelle beslutninger betragtes som bevidste og rationelle reaktioner på strukturelt determinerede vilkår. Ved at sætte kvinderne i centrum for analyser, der inkluderer kvindernes egne perspektiver, argumenterer Kempadoo for at en nytænkning af 3. verdens prostitution er mulig (Ibid:89). Ligeledes er nytænkning og udvidelse af den eksisterende "postordrebrude"-diskurs mulig, når kvinderne sættes i centrum, og der lyttes til deres egne perspektiver. Chutimas, Siriporns og Kitas personlige perspektiver og erfaringer har i denne artikel bidraget til at nuancere forståelsen af thaidanske ægteskaber samt illustreret, hvorledes migration er en specifik handling, udført af individer i en specifik sociokulturel kontekst. Ved parallelt at inkludere et globalt perspektiv demonstreres det, at thaipigernes migration og ægteskab er en kompleks blanding af frivillighed, nødvendighed og tvang. Samtidigt er det centralt at understrege, at fokus på kvinders *agency* ikke betyder, at deres liv som migrantkvinder er uproblematisk, eller at deres migration i sit væsen ikke er funderet i generelle kønsspecifikke uligheder. Som tidligere påpeget har migrationsteori generelt ikke implementeret et kønsperspektiv, på trods af at kvinder *vil, kan og må* migrere af andre årsager end mænd.

Anti-trafficking-organisationer inkluderer ofte "postordrebrude" som målgruppe⁷. Det kritiske punkt er, hvorvidt kvinden frivilligt indgik i ægteskabet, og hvorvidt der er betalt for kvinden. Men både frivillighed og økonomi er, som jeg har demonstreret, komplekse begreb i forhold til thaipigernes migration. *For det andet* overses ofte væsentlige distinktioner mellem grupper af migrerende kvinder, da prostituerede, sexslaver, husholdningsarbejdere og "postordrebrude" alle karakteriseres som ofre for *trafficking* (Constable 2003:214). Selvom forskellen mellem de forskellige grupper af migrantkvinder kan være utydelige, og me-re forme et kontinuum end egentlige adskilte kategorier, er finere distinktioner vigtige. Saskia Sassen (2002) påpeger det problematiske i, at postordrebrude kobles unuanceret til *trafficking*, da det slører deres deltagelse i transnational migration samt det faktum, at de bidrager signifikant til en verdensomspændende overførelses- og omsorgsøkonomi. De komplekse realiteter, strukturelle begrænsninger og globale processer, der influerer kvindernes valg, overses, når "postordrebrude" knyttes egensidigt til *trafficking*. Samtidigt undervurderes kvindernes evne til at tage personlige beslutninger og udføre økonomiske strategier (Guarnizo 2003:667).

Nogle kvinder er ofre for *trafficking* og uvidende om migrationens potentielle farer for vold og udnyttelse. De kvinder, jeg mødte, var både vidende om de strukturelle vilkår, i en større kontekst, der fik dem til at vælge migration og om den potentielle fare for vold og komplikationer ved at emigrere til et nyt land. Men de strukturelle begrænsninger og mekanismer, der påvirker kvin-

den og hendes families liv, opfattes som mere faretruende end potentiel vold. Kvinderne reagerer med deres migration primært på følelsen af social eksklusion og frygten for økonomisk diskrimination af både dem selv og deres familie. Thai pigerne er således ikke kun ofre, de er derimod på en gang uafhængige og afhængige, ressourcefulde, udnyttende og udnyttede.

Med afsæt i dette mere pragmatiske aktorperspektiv har en anden del af artiklens teoretiske og analytiske tilgang været funderet i nyere feministiske analyser af kvindelige migranternes rolle i den globale økonomi. En ofte overset konsekvens af "globaliseringen" er de nye globale omsorgskæder. Den dominerende "globaliserings"-diskurs koncentrerer sig om store kapitaltransaktioner og sjældent om mindre private overførelser. Men derved undervurderes migrerende kvinders funktion i den globale økonomi. Hvis "globaliseringens" narrativ derimod udvides, er det muligt at inkludere omsorg og service som en kommerciel vare, der eksporteres fra fattige til rige lande; omsorg og service der understøtter den globale dynamik og økonomi. *Ægteskabsmigration* er blot et eksempel på konkrete manifestationer af omsorgseksport. Ved at analysere ægteskaberne i et omsorgsøkonomisk perspektiv, har jeg argumenteret for at de thailandske kvinder i Nordvestjylland kan betragtes som aktører i en global omsorgsøkonomi.

Noter

1. "Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harboring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labor or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal or organs. (UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons De-finition of Trafficking in Persons).

2. LOKK (Landsorganisation af Kvindekrisecentre) i rapporten "Når drømme og håb forvandles til mareridt: Danske mænds vold mod udenlandske kvinder og børn". Heri beskrives det hvorledes viden om hvorfor disse kvinder vælger at "brænde alle broer bag sig" er mangelfuld (LOKK 2003:20).

3. Der bor 218 thailandske statsborgere i Viborg Amt (Viborg Amt 2003:Bilag 10). Det er ikke givet at alle statsborgerne er kvinder, men ingen af mine informanter havde hørt om, eller kendte til thailandske mænd i området, og jeg tillægger deres vurdering og kendskab til netværket stor betydning. Det er heller ikke muligt at påvise at alle kvinderne er, eller har været gift med danske mænd, men det vil oftest være sådan, fordi det med deres nationaliteter, er deres eneste mulighed for lovligt at opholde sig længere tid i Danmark. En del kan dog være kvindernes familiesammenførte børn, men aldersgruppen mellem 25 og 39 år udgjorde 75 % af thailænderne (Viborg Amt 2003:Figur 5). På baggrund af mit etnografiske datamateriale kan det derfor antages, at den allerstørste hovedpart af thailandske statsborgere i Viborg amt er kvinder der er, eller har været, dansk gift.

4. Alle informanter er anonymiserede.

5. Med reference til den omdiskuterede "hjerneflugt" (brain drain) fra verdens fattige lande – tales samtidigt om en "omsorgsflugt" (care drain).

6. Pattaya er centrum for Thailands turistindustri og i stort omfang også Thailands sex-industri.
7. Se for eksempel <http://www.trafficked-women.org/trafficked.html> (2004). CATW (Coalition Against Trafficking in Women international) <http://www.catwinternational.org/philos.htm> eller Moustgaard, Ulrikke & Brun Henrik. 2001. Kroppe over grænser Når kvinder handles til Danmark. København: Informations Forlag. Nogle grupper er bevidste om problemet med en præcis definering af "trafficking" se for eksempel "UN Trafficking Protocol: Lost Opportunity to Protect the rights of Trafficked Persons" (2004) <http://www.stop-traffic.org.news.html>. (Constable 2003:237).

Litteratur

- Bloch, Alexia 2003: "'Trafficking' in the Russian Far East: Dreams of Prosperity and Discourses on Danger". Paper fra konferencen "*The International Migration of „Traditional Women“*". International Conference at the Centre for Comparative Immigration Studies: University of California, San Diego.
- Buckser, Andrew S. 1996: *Communities of Faith – Sectarianism, Identity and Social Change on a Danish Island*. Berghahn Books.
- Cahill, Desmond 1990: *Intermarriages in International Contexts*. Australia: Scalabrini Migration Centre.
- Carøe Christiansen, Connie 2001: "Kvindes islamiske aktivisme i et transnationalt perspektiv". *Dansk Sociologi* 4:8-21.
- Constable, Nicole 2003: *Romance on a Global Stage*. University of California Press.
- Del Rosario, V. 1994: *Lifting the Smoke Screen: Dynamics of Mail Order Bride Migration from the Philippines*. Upubliceret Phd.-afhandling. Institute of Social Studies, The Hague. Holland.
- Ehrenreich, Barbara et al. 2002: *Global Women – Nannies, Maids and Sex Workers in the New Economy*. London: Granta Books.
- ESCAP (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) 1999: *The Impact of Globalization on Population Change and Poverty on Rural Areas*. Asian Population Studies Series 154. United Nations Publication.
- Glick Schiller, Nina, Linda Basch & Cristina Blanc-Szanton 1995: "From Immigrant to Transmigrant: Theorizing Transnational Migration", *Anthropological Quarterly* 68 (1):48-63.
- Glodava, Mila, Richard Onizuka 1994: *Mail-order Brides: Women for Sale*. Fort Collins, Colo.; Alaken.
- Guarniza, Luis Eduardo 2003: "The Economics of Transnational Living", *International Migration Review* 37(3):666-699.
- Hondagneu-Sotelo, Pierette. 2001: *Doméstica-Immigrant Workers Cleaning and Caring in the Shadows of Affluence*. University of California Press. Berkeley.
- Johnson, Ericka 1999: "Alternative Access – Mail order brides on the Internet; A study of Russian women in Kyrgyzstan": *Visions and Voices Conference*. Manchester 1999.
- Kojima, Yu. 2001: "In the Business of Cultural Reproduction: Theoretical Implications of the Mail Order Bride Phenomenon", *Women's Studies International Forum*, 24 (2):199-210.
- Light, Ivan, Parminder Bhachu 1993: *Immigration and Entrepreneurship – Culture, Capital, and Ethnic Networks*. Transaction Publishers. New Brunswick and London.

- Lisborg, Anders. 2001: "Fra moderne slaver til modige entreprenører: Om prostitutionsrelateret migration fra Thailand til Danmark". *Kvinder, Køn & Forskning*, 3 (10).
- LOKK, 2003: *Når drømme og håb forvandles til mareridt: En rapport om danske mænds vold mod udenlandske kvinder og børn*. Landsorganisation af kvindekrisecentre. Financieret af Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration & OAK Foundation.
- Makow, Henry 2000: *A Long Way to go for a Date*. Silas Green.
- Massey, Douglas S. 1988: "Economic Development and International Migration in a Comparative Perspective." *Population and Development Review* 14:383-413.
- Moustgaard, Ulrikke & Brun Henrik. 2001: *Kroppe over grænser – Når kvinder handles til Danmark*. København: Informations Forlag.
- Nyberg Sorensen, Nina. 10.09.2003: *Den globale hjertetransplantation*. www.kvinfo.dk/FORUM.
- Parreñas, Rhacel Salazar. 2001: *Servants of Globalization – Women, Migration and Domestic work*. Stanford University Press
- Pettman, Jan Jindy 1996: "An International Political Economy of Sex" i *Globalization – Theory and Practice* Ed. Kofman & Youngs. Pinter.
- Sassen, Saskia 19-20/02.2002: "Countergeographies of Globalization – The Feminization of Survival". Paper fra konferencen *Gender Budgets, Financial Markets, Financing for Development*. Heinrich-Boell Foundation/Berlin.
- Schaeffer-Grabiell, Felicity. 2004: "Cyberbrides and Global Imaginaries: Mexican Women's Turn from the National to the Foreign". *Space & Culture* 7 (1):33-48.
- Stoop, Chris De 1994: "Exotic Brides: Herr Schlegel Offers Girls on a Trial Basis. In Chris De Stoop (Eds.): *They are so Sweet Sir: The Cruel World of Traffickers in Filipinas and Other Women* (201-217) Belgium: Limitless Asia.
- Viborg Amt 2003: *Indvandrere og efterkommere*. Tryk, Viborg Amt.